

NORTHERN ARTS ALUMNI CIRCLE

Rama IX Art Museum Foundation

นิทรรศการศิลปกรรมของ
**ศิษย์เก่าศิลปกรรม
วิทยาเขตภาคพายัพ**
NORTHERN ARTS ALUMNI CIRCLE
ครั้งที่ 3

15 - 28 กุมภาพันธ์ 2540

ณ อาคารแสดงทุนทรัพย์ส่งเสริมการส่งออกภาคเหนือ
อ.ป้อม จ.เชียงใหม่

Rama IX Art Museum Foundation

นิทรรศการศิลปกรรมของ
ศิษย์เก่าศิลปกรรม
วิทยาลัยการช่าง
NORTHERN ARTS ALUMNI CIRCLE
ครั้งที่ 3

15 - 28 กุมภาพันธ์ 2540
ณ อาคารแสดงศูนย์ส่งเสริมการส่งออกภาคเหนือ
อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ความนำ

เมื่อสิบห้าปีก่อนมีกลุ่มคนที่ชอบทำงานศิลปะได้ปรึกษากันว่าน่าจะรวมตัวกัน เพื่อจัดแสดงภาพสักครั้งโดยรวมกลุ่มศิษย์เก่าที่ยังรักการเขียนภาพประมาณยี่สิบกว่าคนเปิดการแสดงครั้งแรกใช้ชื่อว่า "นิทรรศการศิลปะของชมรมศิษย์เก่าศิลปกรรม" ครั้งนั้นผู้อำนวยการศิลปะ มานะพงษ์ อดีตผู้อำนวยการสถาบันราชมงคล วิทยาเขตเทคโนโลยีการแพทย์ เป็นประธานในพิธีเปิด

พวกเราหลายคนไม่คุ้นเคยกับงานอย่างนี้ ยิ่งอายุ ๆ อยู่ แยกเดินไปดูภาพเขียนแต่เจ้าของภาพจะหลบอยู่ด้านนอก จับกลุ่มคุยกันเบา ๆ เพราะไม่รู้จะทำตัวอย่างไรกับสถานการณ์อย่างนั้น

ครั้งนี้เป็นการรวมตัวกันของศิษย์เก่า ครั้งที่สาม หลายคนเติบโตมีชื่อเสียง ผลงานผ่านรางวัลมากมาย นับเป็นเรื่องดีที่เราพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งต่อตัวเองและสังคมของคนทำงานศิลปะ

คนทำงานศิลปะในภาคเหนือเน้นกำลังใจและความหวังกล้าแข็งนัก เราเริ่มต้นที่ตัวเรา ลักษณะที่ตนเองเป็นส่วนใหญ่ เริ่มเขียนภาพด้วยการซื้อผ้าใบ สี อุปกรณ์และกรอบ ทุ่มแรงทั้งเวลาโดยไม่รู้ด้วยซ้ำว่าข้างหน้าจะเป็นเช่นไร ทำด้วยใจรัก สนองความต้องการในใจตนเพียงเห็นคนมาดูมีความสุขเราก็สุขใจด้วย เท่านั้นจริงๆ

ขอขอบคุณที่ทางกลุ่มผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ มองเห็นคุณค่าของงานศิลปะและให้การสนับสนุน เป็นการเริ่มต้นที่ดีหากผู้นำชุมชนมองเห็นคุณค่าและยื่นมือมาอุปถัมภ์แจกเช่นเมืองที่เจริญต่างๆ ทั่วโลกแล้วเชื่อแน่ว่า กลางข้างหน้า ลูกหลานของเราจะมีจิตใจอ่อนโยน รักงานศิลปะ และมีรสนิยมดี

ขอขอบคุณศูนย์ส่งเสริมการส่งออกภาคเหนือ (เชียงใหม่) ที่ให้สถานที่จัดนิทรรศการครั้งนี้ และที่จะลืมเสียมิได้ก็คือ คณาจารย์ทั้งอดีตและปัจจุบัน ที่ให้ทั้งวิชาความรู้ กำลังใจ แก่พวกเราทุกคน

อนึ่งคณะกรรมการจัดนิทรรศการ ได้พิจารณาเห็นว่าในแผ่นดินล้านนา มีศิลปินพื้นบ้านจำนวนมากที่ได้ฝากผลงานจิตรกรรมชั้นเยี่ยมไว้ น่าจะได้นำเกียรติคุณของท่านเหล่านั้นไปเผยแพร่ในโอกาสต่างๆ ซึ่งโอกาสนี้ คณะกรรมการเห็นสมควรนำเกียรติประวัติศิลปินพื้นบ้านสองท่านคือ คุณบุญปั้น พงษ์ประดิษฐ์ และคุณจรัส พรหมมินทร์ นำมาตีพิมพ์เผยแพร่เป็นเกียรติภูมิของลูกหลานเราสืบไป

ขอขอบพระคุณครับ
อนุชาติ ธนัญชัย

ประธานชมรมศิษย์เก่าศิลปกรรม
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเทคโนโลยีการแพทย์

23 มกราคม 2540

Rama IX Art Museum Foundation

บุญปัน พงษ์ประดิษฐ์ จิตรกรนอกแบบ

ใครก็ตามที่เป็น จิตรกร ย่อมจะมีชีวิตผูกพันกับห้องเขียนภาพ เฟรมผ้าใบ จาน พู่กันชั้นดี และจะต้องได้รับการศึกษาทางด้านจิตรกรรมมาไม่มากนักน้อย

แต่แปลกที่จิตรกรอย่าง บุญปัน พงษ์ประดิษฐ์ ผู้ได้รับสมญานามว่า "ศิลปินแก้วแห่งล้านนา" ไม่มีสิ่งเหล่านี้เลยในการสร้างสรรค์งานทางจิตรกรรมอันเลื่องลือ จนอาจจะกล่าวได้ว่ายังไม่มีผู้ใดมีฝีมือทัดเทียมท่านได้

บุญปัน พงษ์ประดิษฐ์ เป็นจิตรกรนอกแบบ กล่าวคือ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเขียนภาพของท่าน ส่วนใหญ่ คิดประดิษฐ์ขึ้นเองโดยดัดแปลงจากของใช้ง่าย ๆ ใกล้ตัว เช่น ไม่เคยใช้จานผสมสี แต่ใช้ฝาขวดน้ำอัดลมมาใช้ผสมสีรอบ ๆ ตัวท่านจึงมีฝาขวดน้ำอัดลมสีต่างๆ อยู่เกลื่อนไปหมด ฝาหนึ่งก็สีหนึ่ง และมีครบทุกสี สำหรับสีที่ใช้มากก็ผสมสีกระป๋องนมไว้

พู่กันที่ใช้กับสีส่วนมากคิดทำขึ้นใช้เองเช่นกัน โดยเลือกวัสดุที่อยู่ใกล้ตัวมาใช้อย่างเหมาะสม เช่น ถ้าจะเขียนภาพที่ละเอียดก็เอาขนหูกวามาทำ ถ้าเป็นเส้นหยากก็ใช้ผมคนนี่แหละมาทำ ท่านให้เหตุผลว่า "ทำเองมันเหมาะสมและไม่เปลืองเงินด้วย"

ด้านการใช้สีจิตรกรนอกแบบท่านนี้ไม่เคยใช้สีหลอด หรือสีน้ำมันสำหรับวาดภาพ และไม่เคยใช้สีอื่นเลยนอกจากสีทาบ้านเป็นกระป๋องๆ ที่มีขายทั่วไป ซึ่งท่านเห็นว่า นอกจากจะราคาถูกแล้ว คุณภาพและความคงทนก็ไม่ด้อยไปกว่าสีน้ำมันชนิดหลอดที่มีราคาแพงๆ แต่อย่างใดเลย

ส่วนที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาประวัติชีวิตของท่านก็คือ ท่านไม่เคยศึกษาวิชาช่างเขียนอย่างเป็นทางการ ฝึกหัดมาเลยในชีวิต นอกจากมีความสนใจและใส่ใจกับวิชาวาดเขียนมากมาตั้งแต่เด็กจนบรรดาครูที่สอนวิชาอื่นๆ ต่างอดทนระอาใจ เพราะท่านไม่ค่อยใส่ใจในวิชาอื่นๆ พอครูเผลอก็มักแอบเขียนภาพแจกเพื่อนๆ ในชั้นเรียนอยู่เสมอ

บุญปัน พงษ์ประดิษฐ์ เกิดที่ตำบลศรีภูมิ เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2438 ชีวิตในวัยเยาว์นับว่าท่านอยู่ในแวดวงของศิลปินหลายๆ แขนง เพราะสมัยก่อนหมู่บ้านรอบๆ วัดดวงดี กลางเวียง เชียงใหม่เป็นหมู่บ้านสารพัดช่าง ที่นั่นมีช่างเงิน ช่างทอง ช่างเหล็ก

ช่างไม้ ช่างทอง และอื่นๆ ตั้งบ้านเรือนอยู่ วิชาช่างทั้งหลายได้ถ่ายทอดแก่ลูกหลานสืบต่อกันมาไม่ขาดสาย ลูกของท่านเป็นช่างทำปราสาทสำหรับตั้งศพ ซึ่งชำนาญทั้งวิชาช่างไม้ ช่างแกะสลัก และช่างเขียน จึงมีส่วนส่งเสริมให้ท่านสนใจและรักงานด้านศิลปะ ท่านได้มีโอกาสช่วยทำงานตั้งแต่ยังเล็กๆ ด้วยความเต็มใจ และเมื่อลูกหยุดพักกินข้าวท่านก็ได้ใช้พู่กันจุ่มสีป้ายเป็นรูปลายนกนกบ้าง สิ่งสารพัดบ้างตามแบบอย่างที่ได้เห็นลูกทำ ในตอนหลังลูกส่งเสริม และให้หลานชายเป็นลูกมือ นับว่า ลูกของท่าน ถ่ายทอดความรู้ให้โดยมิได้ตั้งใจ

ครั้งหนึ่งในงานฉลองกุฎราชอุฐิของราชตระกูล ณ เชียงใหม่ ที่วัดสวนดอก พระราชชายาเจ้าดารารัศมี ได้ทรงคิดให้มีการแสดงละครเรื่องพระลอ ให้ชาวเชียงใหม่ ได้ชมกันในระหว่างงานสมโภชด้วยพระราชชายาได้มาจากละครมาจากกรุงเทพฯ เป็นฉากที่สวยงามเหมือนของจริง และบางฉากก็จะมาเขียนมาทำเอาใหม่ เมื่อทราบข่าวนี้ ท่านจึงหนีโรงเรียนไปป่วนเปียนกับช่างเขียนฉากละคร ซึ่งขณะนั้นท่านมีอายุเพียง 11 ปีเท่านั้น ท่านได้มีโอกาสทำหน้าที่เป็นคนถือจานผสมสีให้แก่งานเขียนฉากละครนับเป็นโอกาสที่ได้ศึกษาจากของจริง ทั้งได้รู้จักวิธีการผสมสีต่างๆ ด้วย

ความสามารถในการผสมสีของ "จิตรกรนอกแบบ" ซึ่งใช้เพียงฝาเบียร์และพู่กันทำเองกับสีทาบ้าน

นี่เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ถึงกับมีจิตรกรจากประเทศเยอรมันมาขอสัมภาษณ์ โดยถามว่า "ผสมสีได้ก็สี" ท่านก็ได้ให้คำตอบอย่างคมคายว่า "ไม่เคยนับว่าผสมได้ก็สี เพราะจิตรกรที่นั่นจะต้องผสมสีได้ทุกสีที่มีอยู่ในโลก ซึ่งสีในโลกนี้ก็มีอยู่นับไม่ถ้วน จิตรกรก็ควรจะมีสีได้นับไม่ถ้วนด้วย"

ความสนใจและใส่ใจที่จะศึกษาทางวาดเขียนนี้เป็นลักษณะที่เห็นได้ชัดในวัยเด็กขณะที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 6 แล้วก็ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อได้เข้ารับราชการเป็นศึกษาธิการอยู่ที่จังหวัดเชียงรายแล้วก็ลาออก เข้ารับราชการตำรวจอยู่พักหนึ่ง ด้วยอุปนิสัยที่ไม่ชอบระเบียบกฎเกณฑ์ดังเช่นศิลปินทั้งหลายจึงลาออกอีก ได้ใช้ชีวิตวัยหนุ่มไปในการเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย เช่น คุมกองคาราวานม้าต่างเดินทางไปค้าขายระหว่างเชียงตุง-เชียงราย-เชียงใหม่-ตาก-กำแพงเพชร และเป็นพนักงานสำรวจหาไม้กับบริษัทอบเนียวจำกัด แต่ก็อยู่ได้ไม่นานจึงออกมาสร้างตัวด้วยอาชีพการเกษตร จนได้รับคัดเลือกเป็นเกษตรกรตัวอย่างในปี 2486 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี

นอกจากนี้ท่านยังมีความสามารถอีกหลายด้าน แม้ทางเครื่องดนตรีกลไก ท่านก็มีความชำนาญสามารถซ่อมแซมปืนได้ทุกชนิด นาฬิกาเก่าๆ ที่ไม่มีคนซ่อม

ได้ท่านก็สามารถซ่อมจนใช้งานได้ นับว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถรอบด้านทีเดียว

จากประสบการณ์ในงานหลายอาชีพของท่าน เมื่อท่านหันมาเขียนภาพจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งท่านเริ่มเขียนภาพขาย เป็นภาพปีเกิดบ้าง จนกระทั่งท่านมารับงานเขียนภาพชาดก เรื่อง พระเวสสันดร ที่ผนังวิหาร วัดอู่ปลูตไทย เมื่อ พ.ศ. 2470 ซึ่งหลวงอนุสารสุนทร กหบดีของเชียงใหม่เป็นผู้สร้างงานชิ้นนี้ทำให้ชื่อเสียงของท่านเป็นที่รู้จักและพุ่งขึ้นสู่ความนิยม

สิ่งที่แสดงออกในภาพเขียนของท่านทุกภาพท่านมันในปณิธานที่จะต้องมีวัฒนธรรมล้านนารวมอยู่ด้วย เพราะทุกภาพที่เขียนไม่เคยใช้แบบ แต่เป็นภาพที่เกิดจากความคิด และทุกๆ อย่างในภาพได้มาจากการสังเกตจดจำจากประสบการณ์ชีวิตรอบข้างของท่าน

งานของท่านที่บรรจงสร้างอย่างสุดฝีมือ เมื่อปี พ.ศ. 2498 คือภาพบนผนังศาลาราย ในวัดพระธาตุคอกสุเทพ นอกจากนี้ท่านยังได้เขียนภาพชาดกผสมวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา ที่วัดสันป่าข่อย เชียงใหม่ วัดป่าไม้งาม จังหวัดตาก ภาพพุทธประวัติที่ วัดขอนตาลสวริม เชียงใหม่ เป็นต้น

ผู้ที่มีส่วนส่งเสริม บุญปั้น พงษ์ประดิษฐ์ ในการเขียนภาพเพื่อบันทึกบรรยากาศพื้นบ้านล้านนา คือ อาจารย์ไกรศรี นิมมานหมื่นท์ เช่นภาพเรือนแบบล้านนา ภาพชุดล่องแก่งด้วยเรือแม่ปะ ภาพช้างลากซุง

ภาพวิว-ทิวทัศน์ ภาพชีวิตชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งบุญปั้น พงษ์ประดิษฐ์ ก็เคยกล่าวว่าท่านถนัดและชอบเขียนภาพประเภทนี้มากกว่าภาพประเภทอื่น

ท่านเคยตอบคำถามถึงงานเขียนของท่านว่า มีจำนวนไม่น้อยกว่าพันภาพ เพราะเขียนตั้งแต่หนุ่มมาเรื่อย ช่วงที่มีชื่อเสียงที่สุดคือระหว่างอายุ 40-80 ปี ภาพของท่านปรากฏอยู่ตามธนาคารต่างๆ โรงแรมใหญ่ๆ เช่นโรงแรมโอเรียนเต็ล กรุงเทพฯ และมีผู้ชื่นชมซื้อภาพเขียนของท่าน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จึงมีภาพฝีมือของท่านแพร่หลายไปยังต่างประเทศเกือบทั่วโลก เป็นการประกาศเกียรติคุณของท่าน และชาวล้านนาตลอดจนประเทศไทยให้ศิลปินชาติอื่นๆ และชาวโลกที่ได้ชมภาพของท่านได้รู้จักเมืองไทยดีขึ้น

ใครที่ได้เห็นภาพของท่าน ต่างก็อดที่จะชื่นชมเสียดใจได้ เคยมีศิลปินต่างชาติมาสัมภาษณ์ และถ่ายภาพพร้อมศึกษาประวัติและผลงานของท่านด้วยตามขั้นตอนการศึกษาภาพของท่านที่เก็บได้ศึกษาสภาพสังคมล้านนาไปในตัวอย่างละเอียดถี่ถ้วนเหมือนท่านได้พาเรากลับไปสุดดีอีกครั้งหนึ่ง

ท่านถึงแก่กรรมในวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2520 เมื่ออายุ 82 ปี คงเหลือเพียงประวัติและผลงานของท่านไว้ให้เราได้ศึกษาและชื่นชมในฐานะจิตรกรเอกท่านหนึ่งของล้านนาที่ควรแก่การยกย่องตลอดไป

(สรุปและตัดตอนจากหนังสือ “เรือนแบบล้านนาไทย” อนุสรณ์งานสถาปนากิจศพของ บุญปั้น พงษ์ประดิษฐ์ ณ สุสานบ้านดอน อ.แมริม จ.เชียงใหม่ 14 พฤษภาคม 2521, ลงพิมพ์ในจดหมายข่าว ล้านนาศึกษา ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2529 หน้า 30-32)

ตำนานชีวิต จิตรกรพื้นบ้านแห่งล้านนา จ.พรหมมินทร์ (สละชื่น)

หมอที่โรงพยาบาลได้สรุปให้ฟังเป็นครั้งสุดท้ายว่า... “เขาเป็นโรคสมองฝ่อ เนื่องจากเซลล์ในสมองของเขาตายไปมากทำให้ความจำเสื่อม เลอะเลือน พุดจาไม่รู้เรื่องและควบคุมตนเองไม่ได้”

จึงทำให้เขาหมดสภาพในการทำงาน เขาเคยเป็นคนที่ใช้ความคิดมากและรักการทำงาน มีเวลาพักผ่อนน้อยมาตั้งแต่ในวัยหนุ่ม และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ...เขามืออาชีพเป็นช่างวาดรูปอยู่กับกลิ่นสี (น้ำมัน) และทินเนอร์ มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ทำให้สารระเหยเหล่านี้เข้าสู่ร่างกายโดยไม่รู้สึกรู้สึ โรคนี้ยังไม่มียาที่จะรักษาให้หายได้ เซลล์ในสมองที่ตายไปไม่สามารถที่จะสร้างเพิ่มขึ้นมาใหม่ได้ ควรจะรักษาเซลล์ส่วนที่เหลือเอาไว้ให้ได้”

จ.พรหมมินทร์ เป็นชื่อที่ใช้เชื่อกันกับภาพเขียน แต่มีชื่อตามทะเบียนบ้านว่า...นายจรัส พรหมมินทร์ ชาวบ้านมักเรียกขานกันว่า...“สละชื่น” เนื่องจากว่าเขาชื่ออาชีพเป็นช่างแต้มหรือช่างวาดรูป ที่มีชื่อเสียงมากในแผ่นดินถิ่นล้านนาบิดาเป็นชาวมาบารมาเป็นชาวเงี้ยว แต่เดิมอาศัยอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ และต่อมาได้อพยพถิ่นฐานมาอยู่ที่เมืองพวน เป็นเวลานานแล้ว จนกลายเป็นคนไทยในที่สุด

เขาเกิดเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2477 ณ

บ้านม่วงชุม ตำบลเมืองพวน อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรของพ่อโพละ แม่โหย่ พรหมมินทร์ และมีพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน 8 คน (ชาย 5 คน, หญิง 3 คน) ในตระกูลชาวนา

เรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 โรงเรียนพวนพสกสวัด เป็นเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันกับ ผ.ศ.ดำรง วงศ์อุปราช และก่อนที่เขาจะเดินทางมาสู่ถนนสายศิลปะ เคยทำงานเป็นช่างซ่อมรถจักรยาน ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างบัดกรี ช่างตีทอง เขียนป้าย รูปวาดครดลื้อ แฉงไอโคมะก่องถี่ ผ้าดุง ฉากลิเก และมาหยุดตรงที่การเขียนภาพทิวทัศน์ชนบทของภาคเหนือ เนื่องจากเขาได้ศึกษาแบบอย่างมาจาก เจ้าน้อยบุญปั้น พงษ์ประดิษฐ์ (จิตรกรฝาเบียร์) ซึ่งเป็นจิตรกรพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงมากของจังหวัด เชียงใหม่ ในขณะนั้น

เขาใช้เวลาในการเดินทางที่ยาวไกลเพื่อค้นหาตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกับจิตรกรคนอื่นๆ ที่ผ่านการศึกษามาจากสถาบันศิลปะ มีตำรา สูตรสำเร็จรูปต่างๆ ครู-อาจารย์คอยอบรมสั่งสอน แต่ จ.พรหมมินทร์ เขาศึกษาศิลปะด้วยตนเอง โดยการลองผิดลองถูกหรือ

ประเภทไม่ลองไม่รู้ ยึดเอาสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและความผิดพลาดเป็นครูมาโดยตลอด จากสิ่งที่ไม่รู้ ไปหาสิ่งที่รู้ และจากรู้ค่อยไปหาทำมาก "เรียนรู้การวาดรูปจากการวาดรูป"

พ.ศ. 2516 ชนะเลิศการประกวดวาดภาพในงานฤดูหนาวจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เขามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในจังหวัดภาคเหนือ หลังจากนั้นอีกหลายปีต่อมา เขาได้รับเชิญให้เข้าร่วมนิทรรศการศิลปะ กับกลุ่มศิลปะไทย 23 โดยมีเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เป็นประธานกลุ่มถือเป็นนิทรรศการครั้งแรก ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ และหลังจากนั้นต่อมาก็ได้เชิญให้เข้าร่วมนิทรรศการผลงานศิลปะอีกหลายครั้ง จากกรุงเทพฯ และจากกลุ่มศิลปินในท้องถิ่นล้านนา เคยได้รับรางวัลชมเชยจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงมาอายุ 60 พรรษา จัดโดยธนาคารกรุงไทย

บุคคลที่ จ.พรหมมินทร์ มักกล่าวถึงเสมอคือ ถวัลย์ ดัชนี ผู้ที่ทำให้กำลังใจแก่เขาเสมอมา "ผมดีใจอย่างเช่นอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี ซึ่งเป็นศิลปินชาวเหนือที่มีชื่อเสียงมาก ท่านเคยมาแวะเยี่ยมให้กำลังใจ ท่านว่าให้รักษาไว้วันอย่าเปลี่ยนแปลง อย่างน้อยเป็นภาพเขียนของชาวถิ่นเรา ผมก็เชื่อท่านและจำไว้เสมอ ท่านมาแวะเยี่ยมอยู่หลายครั้ง ดินะครับ เป็นศิลปิน

ที่ยิ่งใหญ่ มีลักษณะสมัยใหม่ แต่ก็เป็นตัวของตัวเอง"

ชีวิตเขาผูกพันอยู่กับโลกในจินตนาการบนผืนผ้าใบเป็นเวลานานเกือบ 30 ปี อย่างไม่รู้จักเบื่อหน่าย ได้สร้างผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันไว้เป็นจำนวนมากมายให้กับนักสะสมงานศิลปะทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติแน่นอนของแท้ย่อมทนต่อการพิสูจน์ "ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน ใครหรือใครทน พิสูจน์ได้เมื่อภัยมา" ดังนั้นการที่จะเรียกขานใครสักคนหนึ่งว่าเป็น "ศิลปิน" ได้อย่างสนิทใจ จึงนับว่าเป็นเรื่องที่น่าคิด

ไม่มีอีกแล้วที่จะหาคนเขียนภาพจิตรกรรมสีน้ำมัน ที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและวิถีการดำรงชีวิตของชาวล้านนาที่เรียบง่าย สมถะ สงบร่มเย็น สวยงามมีเสน่ห์ เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ยากที่ใครจะทัดเทียม แม้ว่าจะมีจิตรกรรุ่นใหม่ที่ได้ย่างก้าวตามหลังเขามาอีกหลายคน ที่ได้รับการศึกษาศิลปะชั้นสูงมาจากกรุงเทพฯ แต่ก็ได้เขียนภาพตามแบบอย่างสากลกันหมด

จ.พรหมมินทร์ จึงเป็นเสมือนจิตรกรพื้นบ้านคนสุดท้ายแห่งล้านนาไทย ที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่ง แม้จะไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ นั่นคงไม่ใช่เรื่องสลักสำคัญอะไร มันเป็นเรื่องแค่สมมุติจะเท่านั้น "รางวัลสำหรับคนทำงานศิลปะ ย่อมได้รับการจารึกไว้ในหัวใจของประชาชนเสมอ"

ฉลอง พินิจสุวรรณ
เขียนราย 2540

พิพิธภัณฑ์ศิลปะพุซกิน (PUSHKIN MUSEUM OF FINE ARTS)

ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและอารยธรรม ของแต่ละชนชาติ สามารถทำให้ชาวโลกประจักษ์ได้ส่วนหนึ่งก็จากพิพิธภัณฑ์ศิลปะของประเทศนั้นๆ

รัสเซียเป็นประเทศใหญ่ที่สุดในโลก พื้นที่ครอบคลุมเกือบ 1 ใน 9 ของพื้นที่โลก มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 11 เป็นต้นมา เป็นแหล่งสะสมผลงานจิตรกรรมชื่อดังของโลกอย่างมากมายในพิพิธภัณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์เฮอร์มิเทจแห่งนครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก, พิพิธภัณฑ์พุซกิน และกีฟ (KIEV) ฯลฯ

เฉพาะในมอสโก มีพิพิธภัณฑ์ศิลปะถึง 14 แห่ง เช่น พิพิธภัณฑ์เฮอร์มิเทจ ซึ่งแสดงผลงานศิลปกรรมรัสเซียจำนวนมาก ก่อตั้งโดย ปาเวล เตรตียาคอฟ แต่พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่เป็นแหล่งรวบรวมงานศิลปกรรมล้ำค่าของยุโรปตะวันตก คือ พิพิธภัณฑ์พุซกิน มีขนาดใหญ่ที่สุดในจำนวนทั้งหมด และเป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ศิลปะชั้นเยี่ยมด้วย พิพิธภัณฑ์ศิลปะพุซกินมีความยิ่งใหญ่เป็นอันดับสองรองจากเฮอร์มิเทจ

พิพิธภัณฑ์พุซกิน

ในเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพระราชวังเครมลิน ที่ถนน VOLKHONKA 12

ที่มาของพิพิธภัณฑ์นี้มีความน่าสนใจยิ่งเพราะเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของ อาจารย์ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยมอสโก โดยมีศาสตราจารย์ IVAN TSVETAEV ผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์ศิลปะโรมัน เป็นผู้ริเริ่มความคิดและเป็นแกนนำในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ เขาพากลุ่มนักศึกษาเดินทางไปทั่วยุโรป ทำการจำลองผลงานประติมากรรมชิ้นสำคัญชิ้นครุยุคต่างๆ ทั้งรวบรวมชิ้นงานศิลปกรรมและศิลปวัตถุที่รับบริจาคจากผู้สะสมทั่วประเทศ นักวิชาการและปัญญาชนต่างระดมความคิด ประชาชน ผู้รักศิลปะช่วยเหลือสละทั้งกำลังเงินและกำลังกายโดยเฉพาะเนคเซฟ-มัลทเชฟ เจ้าของเครื่องกระเบื้องกูเซฟ ที่มีชื่อเสียงอาสาเป็นผู้อุปถัมภ์ และสนับสนุนให้โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์นี้สำเร็จขึ้น

ลักษณะของอาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารรูปแบบนีโอคลาสสิก โดยได้รับอิทธิพลจากวิหารอีเรคธีอุมในพาร์เธนอน มีหน้าบันและหัวเสาแบบ IONIC ประกอบด้วยห้องโถงกว้างใหญ่งดงามสำหรับแสดงดนตรีและนิทรรศการพิเศษในโอกาสต่างๆ และห้องโถงยาว (BASILICA) จัดแสดงผลงานประติมากรรมของกรีก เป็นจุดเด่นน่าประทับใจแก่ผู้ชม พิพิธภัณฑ์สร้างเสร็จในปี ค.ศ. 1912 ใช้ชื่อ พุซกิน ตามนามของกวีผู้ยิ่งใหญ่ซึ่งเป็นที่รักของชาวรัสเซีย ทำพิธีเปิดเป็นทางการโดยพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 และพระราชธิดา เพื่อให้ประชาชนเข้าชมอีก 1 ปีต่อมาศาสตราจารย์ TSVETAEV ก็สิ้นชีวิต หลังจากผลงานยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตของตนบรรลุผลสำเร็จ

Rama IX Art Museum Foundation
"อาหารกลางวันบนพื้นหญ้า" โดย ไมเนต์

นอกจากพิพิธภัณฑ์จะเก็บรักษาผลงานประติมากรรมยุคโบราณ ยุคกลางในยุโรป ยุคเรอเนซองส์แล้ว ยังมีศิลปวัตถุต่างๆ ของอียิปต์โบราณที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ตลอดจนศิลปวัตถุของกรีก, อิตาลียุคโบราณกับศตวรรษที่ 15 ที่ขึ้นชื่อคืองานเครื่องทองโบราณสมัยทรอย (ANCIENT TROY) ซึ่งค้นพบโดยนักโบราณคดีชื่อ HEINRICH SCHLIEMANN ในศตวรรษที่ 19

หลังจากการปฏิวัติของพรรคบอลเชวิคในปี 1991 พิพิธภัณฑ์ได้รับผลงานศิลปะเพิ่มเติม จากคอลเลกชันของขุนนาง เสรฐฐี และพ่อค้า ที่รัฐบาลยึดมาได้ ได้แก่ งานของบอติเชลลี เรมบรันท์ แวนโก๊ะ โกยา บูเชร์ และฟราโกนาร์ด ฯลฯ ที่สำคัญที่สุด คืองานของศิลปินอิมเพรสชันนิสต์ และโพสท์อิมเพรสชันนิสต์ อันมี โมเนต์ เรนัวร์ แวนก็อก เซซานน์ โกแอง โรแดง

และปีกาสโซ

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ จึงเป็นที่รู้จักกันดีจากผลงานจิตรกรรมของยุโรปตะวันตก มากเสียยิ่งกว่างานประติมากรรม

ภายในพิพิธภัณฑ์ลูฟวร์

นอกจากงานศิลปะที่แสดงเป็นประจำแล้ว พิพิธภัณฑ์ได้ดำเนินการติดต่อขอยืมงานศิลปะทั่วโลก มาแสดงหมุนเวียนด้วย

งานจิตรกรรมสกุล FLEMISH และ DUTCH จำนวนมากที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะงานของ เรมบรันท์ ประมาณ 6-7 ชิ้น ล้วนแล้วแต่งดงามมีเสน่ห์น่าประทับใจ มีเทคนิคและลักษณะเฉพาะตัวอันเชี่ยวชาญเต็มไปด้วยชีวิตจิตใจ ทั้งหมดจัดแสดงอยู่ในอาคารใหญ่ของพิพิธภัณฑ์

ส่วนห้องแสดงงานศิลปะปิมเพรสชันนิสต์ อยู่ ที่อาคารหลังเล็กแยกออกไปเมื่อเดินทางเข้าไปในอาคารรูปแกรรึมประตูที่เห็นเด่นคือนิคมุข "อาหารกลางวันบนพื้นหญ้า" เป็นผลงานในระยะแรกของโมเนต์มีฝีแปรงที่สดสะอาดแสงเงาได้รุ่มไม่ซีเซียวครึ้มยังงามสะพรั่งตา แต่น่าเสียดายที่รอยแตกร้าวของสีปรากฏอยู่ทั่วภาพ มีงานของอิมเพรสชันนิสต์ ปรากฏงานของแวนก็อกหลายชิ้นที่มักไม่ค่อยปรากฏในหนังสือ รูป "คนทำเหล้าองุ่นริมฝั่งน้ำ" เขาใช้สีแดง (CARMINE) คู่กับสีเขียวสด และเขียวเข้ม ดูแปลกตาไปกว่าที่เคยพบ รอยฟุ้งเล็กน้อยที่แวนก็อกใช้ก็ดูเด็ดขาด และสดไม่มีการซ้ำหรือทับ เป็นการตัดสินใจที่จริงจังแน่นอน งานของเรนัวร์มีอยู่หลายภาพ เช่นเดียวกับ โกแองและเซซานน์ ส่วนงานประติมากรรมของโรแดงขนาดเล็กหลายชิ้น เป็นงานออร์จินัลทั้งสิ้น แสดงเฉพาะ 2 ห้อง

การจัดแสดงงานยุคอิมเพรสชันนิสต์จะมีความน่าประทับใจกว่านี้ ถ้าทางพิพิธภัณฑ์เลือกห้องแสดงให้มีขนาดกว้างขวาง ไม่คับแคบอย่างที่เป็นอย่างนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับงานจิตรกรรมยุคก่อนๆ ซึ่งอยู่ในที่ที่เหมาะสมกว่าในอาคารใหญ่ของพิพิธภัณฑ์

ผู้ไปชมพิพิธภัณฑ์นี้ต้องใช้เวลามากถึงจะชมได้ทั่วถึง เท่าที่เห็นมีทั้งคนรัสเซียและต่างชาติมากมายมุ่งไปชม และซื้อหนังสือของพิพิธภัณฑ์อย่างเบียดเสียด

"วันหยุดของชาวไร่" โดย GERASIMOV จิตรกรรัสเซีย

ชุดหมุน สำหรับผู้เขียนอดไม่ได้ที่จะระลึกถึงบุคคลผู้มีความคิดริเริ่มและผู้สนับสนุนในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์นี้ด้วยความชื่นชม เพราะสิ่งนี้คือผลสำเร็จของการทุ่มเทเสียสละทั้งแรงกายแรงใจมุ่งมั่นของพวกเขา ที่จุดประกายพุทธิปัญญาให้แก่ นักวิชาการ ศิลปิน และผู้รักศิลปะล้านหน้าที่อยู่เบื้องหลัง ไม่เลือกชาติและภาษามาเกือบครบศตวรรษแล้ว

พร้อมกันนั้นคำถามในใจก็เกิดขึ้นว่า พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสากลโลก จะเกิดขึ้นในประเทศไทยภายในศตวรรษหน้าบ้างไหม?

ศวีรธนา เสาว์คง
13 มกราคม 2540

Rama IX Art Museum Foundation

"ความสงบ" SERENITY
เทคนิค สีน้ำมันกระดาน
ขนาด 37 x 53 ซม.
ศิลปินรับเชิญ อ.สุรสิทธิ์ เสาวคง

"ด.ช. กิตติกรย์"
เทคนิค สีน้ำ
ขนาด 40 x 30.5 ซม.
ศิลปินรับเชิญ อ.ศรัทธา เสาวคง

"LANDSCAPE"
เทคนิค LINOCUT & PAPERBLOCK
ขนาด 23 x 23 ซม.
ศิลปินรับเชิญ อ.ชัยรัตน์ ปานสุวรรณจิตร

"รามาวตาร"
เทคนิค สีอะครีลิค
ศิลปินรับเชิญ อ.สมหมาย พันธุ์บ้านแหลม

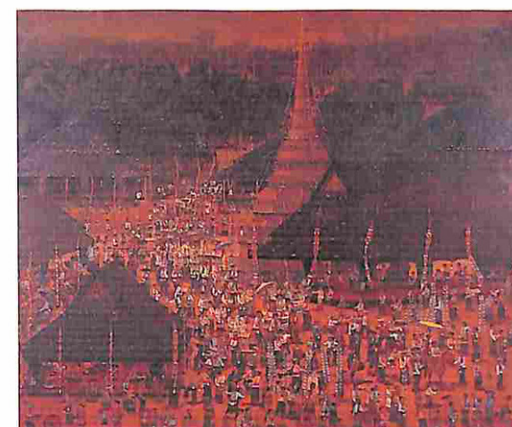

กฤษดา ชัยนิลพันธ์

"นารีผล"
เทคนิค ปากกา
ขนาด 30 x 70 ซม.
กิตติพงษ์ สุริยทองขึ้น

Rama IX Art Museum Foundation

"น้อมเกล้า"
เทคนิค สีอะครีลิค
ขนาด 160 x 180 ซม.
เกรียงไกร เมืองมูล

"ขันโตก"
ขนาด 60 x 80 ซม.
เกษม ขาวละออ

"ดอย"
เทคนิค สีอะครีลิค
ขนาด 60 x 80 ซม.
ภัทร ชื่นศรี

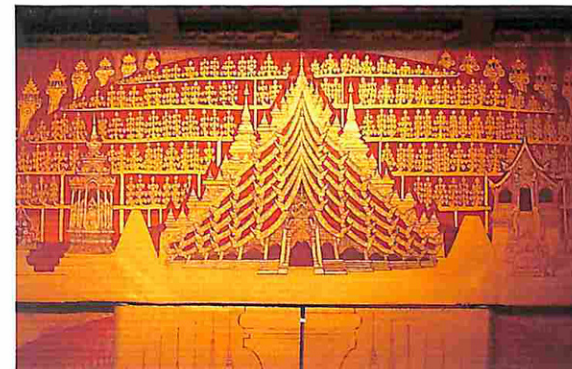

"ทิวทัศน์"

เทคนิค สีน้ำมัน

ขนาด 50 x 75 ซม.

กัมภีร์ ปิณฑศิริ

"จักรวาล"

เทคนิค สีอะคริลิก

โดย ไชยพร ผ่องพักตร์

"ทิวทัศน์"

เทคนิค สีน้ำมัน

ขนาด 60 x 80 ซม.

ชลิติ จุ่มปามัญญ

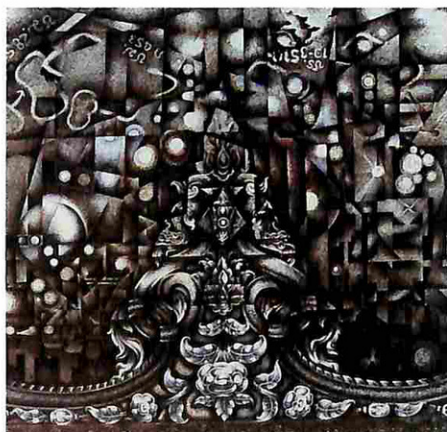

"พลังครัทธา"

เทคนิค สีผสม

ขนาด 80 x 50 ซม.

ณรงค์ กาวิวงศ์

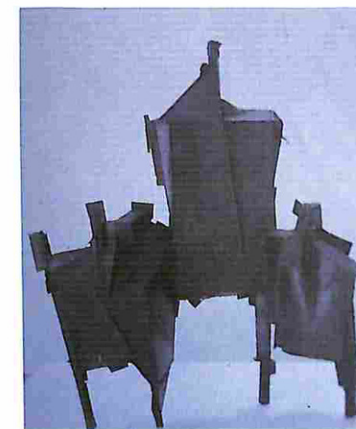

"เชียงใหม่ 700 ปี หมายเลข 2"

เทคนิค ปากกาลูกกลิ้งบนกระดาษ

ขนาด 70 x 70 ซม.

ฉลอง พินิจสุวรรณ

ณอมจิตต์ ชุ่มวงศ์